

ارزیابی نظرات و میزان رضایت نویسندگان مقالات از مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در

سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵

دکتر نرگس اشرف گنجویی^۱، دکتر وحید شبانی^{۲*}، جمیله مهدوی نیا^۳، دکتر احمد غلامحسینیان^۴

خلاصه

مقدمه: انجام فعالیت‌های پژوهشی و توسعه علوم و فناوری، یکی از معیارهای توسعه یافتگی هر کشور محسوب می‌گردد. در سال‌های اخیر تأکید بیشتر بر انجام پژوهش تعداد مقاله‌های علمی منتشر شده در مجلات داخلی و خارجی افزایش یافته است. بر این اساس ارزیابی مجلات علوم پزشکی که محلی برای عرضه برون‌دادهای پژوهشی می‌باشند اهمیت پیدا می‌کند. این مطالعه با هدف بررسی نظرات و میزان رضایت نویسندگان از مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان و مقایسه آن با مجلات داخلی صورت گرفت.

روش: در این مطالعه توصیفی - تحلیلی پرسشنامه‌ای در سه بخش طراحی و به نویسندگان مسؤلی که در سال‌های ۸۴ و ۸۵ برای مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان مقاله ارسال کرده و مقالات آنها پذیرفته یا در مرحله بررسی و اصلاح بود ارسال و در طی چند مرحله پیگیری شد. پایایی سؤالات هر حیطه با استفاده از شاخص آلفای کرونباخ محاسبه و روایی آن با نظر کارشناسان تأیید گردید. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های توصیفی و آزمون‌های Chi-Square و Wilcoxon استفاده شد.

یافته‌ها: در مجموع ۵۴ پرسشنامه تکمیل شد (۷۸/۲٪). میانگین سنی شرکت‌کنندگان در مطالعه ۴۳/۷ (۶۲-۲۸) سال و میانگین تعداد مقالات علمی که چاپ کرده‌اند $18/9 \pm 2/3$ گزارش شد. از نظر میزان رضایت از مجله، ۱۴/۸ درصد رضایتمندی در حد عالی، ۴۰/۷ درصد در حد خوب و ۴۴/۴ درصد در حد متوسط داشتند. رضایتمندی نویسندگان از مجله دیگری که تجربه چاپ مقاله در آن را داشته‌اند: ۱۴/۳ درصد در حد عالی، ۳۵/۷ درصد در سطح خوب، ۴۷/۶ درصد رضایتمندی در حد متوسط و ۲/۴ درصد رضایتمندی ضعیف بود که مقایسه میزان رضایتمندی از مجله کرمان با مجلات دیگر اختلاف معنی‌داری را نشان نداد. در ارزیابی قسمت‌های مختلف مجله با مجلات دیگر تنها در بخش سرویس دهی اختلاف معنی‌دار با مجلات دیگر مشاهده شد. نتیجه‌گیری: در مجموع هر چند که مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در این ارزیابی هم‌سطح یا در مواردی بهتر از مجلات داخلی دیگر است. اما با توجه به سابقه طولانی این مجله و وجود اساتید و صاحب‌نظران رشته‌های گوناگون در دانشگاه علوم پزشکی کرمان پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزی و حرکت برای ارتقای مجله و ورود به بانک‌های اطلاعاتی معتبر انجام شود.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی، مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان، نویسندگان، رضایت

۱- پزشک عمومی، مرکز تحقیقات علوم اعصاب دانشگاه علوم پزشکی کرمان ۲- دانشیار گروه فیزیولوژی و مرکز تحقیقات علوم اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی کرمان ۳- کارشناس معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمان ۴- دانشیار گروه بیوشیمی، دانشکده پزشکی و مرکز تحقیقات فیزیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان
* نویسنده مسؤل، آدرس: مرکز تحقیقات علوم اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی کرمان • آدرس پست الکترونیک: vsheibani2@yahoo.com

مقدمه

شرط لازم برای پیشرفت علمی در هر جامعه ایجاد محیط علمی سالم است. راهکار جهت میزان‌سازی ارزیابی و ایجاد یک محیط سالم در عرصه انتشارات علمی وجود دارد، که اکثریت این راهکارها در کشورهای توسعه یافته که بالاترین برون‌داد علمی را دارند طرح‌ریزی می‌شوند (۱).

نتایج پژوهش‌های علمی به‌طور اولیه از طریق انتشار در مجلات به جامعه منتقل می‌شوند. ارزیابی کیفیت مجلات علوم پزشکی با توجه به اهمیت آن کار مشکلی می‌باشد و اهمیت چنین ارزیابی در چند سال اخیر به علت افزایش تعداد مجلات با عناوین مختلف در علوم پزشکی، در نتیجه رشد علوم و توجه بیشتر محققان به چاپ مقالات در مجلات بیشتر شده است.

کیفیت مجلات علوم پزشکی وابسته به عامل‌های متعددی است که مرتبط با سه گروه از افراد با نقش‌های مستقل ولی مرتبط با هم شامل نویسندگان، ویراستاران و خوانندگان مجلات می‌باشد (۲، ۳).

مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان یکی از مجلات علمی پژوهشی کشور بوده که با هدف اطلاع‌رسانی در زمینه‌های مختلف علوم پزشکی و ارتقای سطح علمی دست‌اندرکاران جامعه پزشکی، پیراپزشکی و همچنین انتشار دستاوردهای علمی و تحقیقاتی از سال ۱۳۷۲ شروع به کار کرده است. این مجله به زبان فارسی با خلاصه مقالات انگلیسی و به صورت فصلنامه منتشر می‌شود. رتبه علمی پژوهشی این مجله از بدو انتشار مورد تأیید کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور قرار گرفته است و در حال حاضر برنامه‌هایی جهت انتشار این مجله به زبان انگلیسی و به طریق آنلاین در دست انجام است. هم‌اکنون مقالات عموماً در دو مرحله ارزیابی می‌شوند. در مرحله اول توسط هیأت تحریریه ارزیابی شده و در صورت تأیید برای چهار داور صاحب نظر ارسال می‌گردند. پس از دریافت نظرات داوران و مکاتبه با نویسنده مسؤول چنانچه تصحیحی لازم

باشد انجام شده و برای تصمیم‌گیری به هیأت تحریریه داده می‌شود و یک نفر از اعضای هیأت تحریریه به عنوان داور تطبیق دهنده انتخاب می‌گردد. پذیرفته شدن یا عدم پذیرش مقاله در این مرحله منوط به نظر داور تطبیق دهنده پس از طرح در هیأت تحریریه می‌باشد. طولانی شدن این مراحل گاه باعث نارضایتی نویسندگان می‌شود. ولی هدف، افزایش کیفیت عرضه کار تحقیقاتی انجام شده می‌باشد.

در سال‌های اخیر که فعالیت‌های پژوهشی و تعداد مجله‌های علوم پزشکی به‌طور چشمگیری افزایش یافته است و با توجه به اهمیتی که اخیراً به چاپ مقاله از سوی مؤسسات در ارتباط با پژوهش داده می‌شود و هم‌زمان با توجه روزافزون به انجام کارهای پژوهشی و چاپ مقالات، توجه به سیستم‌هایی که ارزیابی مقالات و چاپ دستاوردهای پژوهشی را بر عهده دارند نیز اهمیت می‌یابد. بنابراین نیاز به بازبینی سیستم‌های ارزیابی مقالات در داخل کشور و ارزیابی کیفیت کار مجلات در زمینه انتشار مقالات پژوهشی بیش از پیش احساس می‌شود.

لذا این مطالعه با هدف ارزیابی عملکرد و میزان رضایت نویسندگان از مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در ۲ سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ و پی‌بردن به نقاط ضعف و قوت و در نتیجه ارتقای سیستم آن انجام گرفت.

روش بررسی

مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی توصیفی - تحلیلی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ای بود که در سه بخش تنظیم گردید. بخش اول و دوم شامل ۲۳ عبارت بود که به بررسی رضایتمندی نویسندگان از قسمت‌های مختلف مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان و مجله داخلی دیگری که نویسندگان آخرین مقاله تحقیقی خود را در آن چاپ کرده بودند، می‌پرداخت. این دو بخش شامل پرسش‌هایی برای ارزیابی هیأت تحریریه، روند داوری، سرعت داوری و چاپ مقالات، کیفیت ظاهری مجله (کیفیت چاپ،

هفته بعد در صورت عدم دریافت پرسشنامه این کار مجدداً تکرار می‌گردید.

برای سهولت برگشت پرسشنامه‌ها از سوی نویسندگان پرسشنامه ارسالی به همراه پاکت پستی دارای تمبر و آدرس نویسی شده و یک عدد خودکار به عنوان هدیه برای نویسندگان فرستاده می‌شد.

تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و تحلیلی صورت گرفت و از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی برای توصیف داده‌ها استفاده شد. دسته‌بندی میزان رضایتمندی بر اساس Z-Score انجام گردید. مقادیر بین ۱- تا ۱ به عنوان رضایتمندی متوسط، (۱-۲) به عنوان رضایتمندی در سطح خوب و بیشتر از دو عالی در نظر گرفته شد. همچنین مقادیر بین ۱- تا ۲- به عنوان رضایتمندی در حد ضعیف، و کمتر از ۲- به عنوان رضایتمندی در حد خیلی ضعیف در نظر گرفته شد.

برای مقایسه میزان رضایتمندی از بخش‌های مختلف مجله و میانگین نمره رضایت کل از مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان و مجله داخلی دیگری که نویسنده آخرین مقاله خود را در آن چاپ کرده است از آزمون من‌ویتنی (Mann-Withney) و همچنین برای تحلیل برخی از پاسخ‌های سوالات پرسشنامه از آزمون مربع کای استفاده شد.

نتایج

از بین پرسشنامه‌های ارسالی در مجموع ۵۴ پرسشنامه تکمیل و برگشت داده شد (response rate = ۷۸/۲٪). میانگین سنی شرکت‌کنندگان در مطالعه $43/7 \pm 1/1$ سال بود. میانگین تعداد مقالات علمی که نویسندگان چاپ کرده بودند $18/9 \pm 2/3$ گزارش شده بود. در بین افراد مورد مطالعه، ۶۳/۵ درصد عضو هیأت تحریریه هیچ مجله‌ای نبوده و ۳۶/۵ درصد عضو هیأت تحریریه یک یا چند مجله بودند. در زمینه رتبه علمی نویسندگان، ۱۱/۳٪ استاد، ۳۴٪ دانشیار،

تصاویر، نمودارها، جلد)، سرویس‌دهی مجله (پاسخگویی به سوالات، امکان آگاهی از وضعیت مقاله، تعداد نسخه‌های ارسالی از مجله بعد از چاپ مقاله) بود که بر اساس درجه‌بندی لیکرت تنظیم گردید. بخش سوم پرسشنامه شامل ویژگی‌های طبیعی (سن، مدرک تحصیلی، رتبه علمی، دانشگاه محل فعالیت و...) می‌شد. سوالات پرسشنامه به صورت بسته طراحی شده بود.

برای تعیین روایی پرسشنامه از شاخص روایی محتوا (Content validity Index) استفاده شد، بدین صورت که پرسشنامه در اختیار ده نفر از کارشناسان قرار داده شد که مناسب هر یک از عبارات آن را با اهداف مورد نظر تحقیق بر روی یک مقیاس ۴ درجه‌ای شامل: کاملاً مناسب، مناسب، نامناسب، کاملاً نامناسب مشخص نمایند. و نهایتاً روائی ۸۶٪ و ۸۳٪ برای بخش‌های اول و دوم پرسشنامه به دست آمد. برای تعیین پایایی، ثبات درونی (internal consistency) سوالات هر حیطه از پرسشنامه با استفاده از شاخص آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. و در صورت یافتن مقادیر ۰/۷ و بالاتر برای آلفای کرونباخ سوالات آن حیطه به عنوان reliable قلمداد می‌شد. همچنین بعد از جمع‌آوری پرسشنامه مجدداً ضریب آلفای بخش اول پرسشنامه (مربوط به مجله کرمان) ۰/۸۷ و بخش دوم پرسشنامه (مربوط به سایر مجلات) ۰/۹۲ به دست آمد.

پرسشنامه تهیه شده به آدرس نویسندگان مسؤول مقالات ارسالی به مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال‌های ۸۴ و ۸۵ اعم از مقالات چاپ شده یا در حال بررسی و اصلاح پست گردید. در مواردی که نویسنده دیگری غیر از نویسنده مسؤول در تماس با دفتر مجله بوده است پرسشنامه به آدرس پستی آن فرد ارسال شد. به همراه پرسشنامه توضیحات لازم در مورد هدف از انجام طرح نیز به افراد داده شد. برای دریافت پاسخ دو هفته به افراد مهلت داده شد. در صورت عدم دریافت پرسشنامه تکمیل شده با نویسنده از طریق تماس تلفنی یادآوری می‌شد و سپس دو

مجدد مقاله به مجله کرمان ۹۰/۷ درصد بیان کردند که باز هم برای این مجله مقاله ارسال می‌کنند، ۵/۶ درصد نظری نداشتند و ۳/۷ درصد با ارسال مجدد مقاله مخالف بودند ($P < 0/001$).

در مورد قابل قبول بودن مدت زمان طول کشیده از پذیرش مقاله تا چاپ آن، ۷۶/۹ درصد این زمان را مناسب و ۱۵/۴ درصد نامناسب می‌دانستند و ۷/۷ درصد بی‌نظر بودند ($P < 0/001$).

در مورد رضایت کلی نویسندگان از ارتباط با مجله کرمان، ۸۶/۵ درصد نویسندگان راضی، ۵/۸ درصد بی‌نظر و ۷/۷ درصد ناراضی بودند.

ارزیابی تجربه چاپ مقاله در مجلات پژوهشی داخلی دیگر در بین شرکت‌کنندگان در مطالعه ۸۱/۱ درصد تجربه چاپ مقاله در مجله داخلی دیگری غیر از مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان را داشتند. که از این بین ۵۹/۶ درصد سطح علمی یکسانی برای آن مجله در مقایسه با سایر مجلات داخلی ذکر کردند، ۲۹/۸ درصد سطح علمی بالاتر و ۱۰/۶ درصد سطح علمی پایین‌تر را گزارش کردند.

در حالی که ۸۷٪ افراد قبلاً مقاله خود را برای مجله دیگری ارسال نکرده بودند، ۱۴/۹ درصد افراد مقاله خود را قبلاً برای یک مجله دیگر ارسال کرده بودند که رد شده بود. در مجموع ۸۰/۹ درصد افراد مقاله‌شان پس از تجدید نظرهای مختصر، ۱۷ درصد پس از تجدید نظر فراوان و ۲/۱ درصد به همان شکل اولیه پذیرفته شده بود.

۵۷/۱ درصد معتقد بودند که آخرین مقاله‌ای که برای آن مجله ارسال کرده‌اند در بین کارهای اخیر آنها بهترین بوده، ۲۶/۹ درصد در این مورد نظری نداشتند و ۱۷/۳ درصد مخالف آن بودند ($P < 0/001$) و ۳۸/۸ درصد اعلام کردند که به طور منظم خواننده مجله کرمان هستند. در بین افراد شرکت‌کننده ۶۰/۳ درصد بیان کردند که تجربه ارتباط آن‌ها با مجله کرمان همواره خوب بوده است، ۱۸/۹ درصد نظری نداشتند و ۲۰/۸ درصد مخالف این نظر بودند ($P < 0/001$). در زمینه تمایل به ارسال

۲۶/۴٪ استادیار، ۱۵/۱٪ مربی، ۱/۹٪ دانشجوی در مقاطع مختلف و ۱۱/۳٪ سایر موارد بودند. از نظر سطح تحصیلات نویسندگان، ۳۹/۶ درصد تخصص پزشکی، ۳۷/۷ درصد PhD، ۱۵/۱ درصد کارشناسی ارشد، ۳/۸ درصد پزشک عمومی و ۳/۸ درصد کارشناس بودند. شهرهای محل فعالیت نویسندگان مسؤول مقالات، کرمان (۶۱/۵٪)، تهران (۱۳/۵٪)، اصفهان (۷/۷٪)، شیراز (۳/۸٪)، یزد (۳/۸٪)، اهواز، زنجان، سبزوار، ارومیه، کازرون (هر کدام ۱/۹٪) گزارش شده بود.

ارزیابی تجربه چاپ مقاله در مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در بین افرادی که برای مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال‌های ۸۴ و ۸۵ مقاله ارسال کرده بودند، ۹۰/۶ درصد قبلاً مقاله خود را برای مجله دیگری ارسال نکرده بودند و تنها ۹/۴ درصد افراد مقاله خود را قبلاً برای یک مجله دیگر ارسال کرده که رد شده بود. در بین مقالات ارسالی به این مجله ۶۲/۷ درصد مقالات بعد از تجدید نظر مختصر، ۳۵/۳ درصد بعد از تجدید نظر فراوان و تنها ۲ درصد بدون هیچ تغییری پذیرفته شده بودند. ۶۲/۷ درصد شرکت‌کنندگان موقعیت علمی یکسانی با سایر مجلات پژوهشی داخلی برای مجله کرمان، ۳۳/۳ درصد موقعیت بالاتر و ۳/۹ درصد موقعیت پایین‌تر را برای این مجله قائل شدند.

در بین نویسندگان ۵۵/۸ درصد معتقد بودند که آخرین مقاله‌ای که برای مجله کرمان ارسال کرده‌اند در بین کارهای اخیر آنها بهترین بوده، ۲۶/۹ درصد در این مورد نظری نداشتند و ۱۷/۳ درصد مخالف آن بودند ($P < 0/001$) و ۳۸/۸ درصد اعلام کردند که به طور منظم خواننده مجله کرمان هستند. در بین افراد شرکت‌کننده ۶۰/۳ درصد بیان کردند که تجربه ارتباط آن‌ها با مجله کرمان همواره خوب بوده است، ۱۸/۹ درصد نظری نداشتند و ۲۰/۸ درصد مخالف این نظر بودند ($P < 0/001$). در زمینه تمایل به ارسال

رضایتمندی در سطح خوب، ۴۷/۶ درصد در حد متوسط و ۲/۴ درصد رضایتمندی ضعیف داشتند که مقایسه سطح رضایت از مجله کرمان با مجلات دیگر اختلاف معنی داری را نشان نداد.

نظرات نویسندگان در مورد بخش‌های مختلف مجله کرمان و مجله دیگری که ذکر کرده بودند در جدول ۱ آورده شده است.

همچنین با توجه به میانگین نمره‌ها تنها بخش سرویس دهی مجله کرمان با میانگین ۳/۸۵ در مقابل ۳/۵ تفاوت معنی داری با مجلات دیگر نشان می‌دهد (جدول ۲).

۸۰/۶ درصد اظهار داشتند که باز هم برای آن مجله مقاله ارسال می‌کنند ۷/۳ درصد نظری نداشتند و ۱۲/۲ درصد ابراز مخالفت کردند.

مقایسه نظرات نویسندگان در مورد دو مجله

برای ارزیابی نمره رضایت کل حاصل از پرسشنامه Z Score محاسبه شد. که مطابق آن ۱۴/۸ درصد رضایتمندی در حد عالی از مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ۴۰/۷ درصد در حد خوب و ۴۴/۴ درصد در حد متوسط داشتند و برای مجله دیگری که نویسندگان تجربه کار با آن را داشتند، ۱۴/۳ درصد رضایتمندی در حد عالی، ۳۵/۷ درصد

جدول ۱: توزیع توأم نسبت رضایتمندی نویسندگان از مجله کرمان و بخش‌های مختلف آن با مجله پژوهشی داخلی دیگر

بخش‌های مختلف مورد ارزیابی	مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان			دیگر مجلات پژوهشی داخلی		
	موافق (%)	بی نظر (%)	مخالف (%)	موافق (%)	بی نظر (%)	مخالف (%)
هیأت تحریریه (مورد قبول و شناخته شده بودن افراد)	۵۸	۳۰	۱۲	۷۳/۸	۱۹	۷/۱
روند داوری (پیشنهادات اصلاحی و ارزیابی داوران منطقی و نشان‌دهنده درک درست از مقاله)	۷۴/۱	۱۰/۶	۱۵/۴	۸۰/۹	۴/۸	۱۴/۳
سرعت چاپ مقاله (زمان سپری شده تا اعلام وضعیت اولیه مقاله، ارسال نظر داوران، آماده شدن بعد از پذیرش مقاله، از تصحیح Proof تا چاپ آن)	۸۰	۶/۴	۱۳/۶	۶۴/۱	۷/۹	۲۸/۱
کیفیت ظاهری مجله (کیفیت جلد، تصاویر، نمودارها، شکل نهایی مقاله بعد از چاپ)	۷۶/۸	۱۵/۳	۷/۹	۷۳/۴	۱۹/۶	۷
سرویس دهی مجله (بخش راهنمای نویسندگان، پاسخگویی به سوالات نویسندگان، امکان آگاهی از وضعیت مقاله در تمام مراحل، تعداد نسخه‌های ارسالی مجله بعد از چاپ)	۷۶/۴	۱۶/۷	۷	۶۴/۱	۱۶/۷	۱۹/۲

جدول ۲: توزیع توأم نمره میانگین بخش‌های مختلف مجله کرمان و نیم مجله پژوهشی داخلی دیگر

P value	میانگین نمره کسب شده مجلات پژوهشی دیگر	میانگین نمره کسب شده مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان	بخش‌های مختلف مجله
۰/۷۳۵	۳/۸±۰/۱	۳/۷±۰/۱	هیأت تحریریه
۰/۷۷۵	۳/۸±۰/۱	۳/۸±۰/۱	روند داوری
۰/۱۳۳	۳/۴±۰/۱	۳/۸±۰/۱	سرعت چاپ مقاله
۰/۵۴	۳/۸±۰/۱	۳/۸±۰/۰۷	کیفیت ظاهری مجله
۰/۰۰۶	۳/۵±۰/۱	۳/۸±۰/۰۷	سرویس‌دهی مجله

داده‌ها به صورت (Mean±S.E.M) نمایش داده شده‌اند. تنها اختلاف معنی‌دار در بخش سرویس‌دهی مجله مشاهده می‌شود (P<۰/۰۵).

بحث و نتیجه‌گیری

بی‌تردید انجام فعالیت‌های پژوهشی و میزان توسعه علوم و فناوری یکی از معیارهای سنجش توسعه یافتگی و پیشرفت هر کشور است (۴). یکی از مجاری انتشار این یافته‌های علمی، مجلات علمی پژوهشی است.

با توجه به تأکید بیشتر بر اهمیت پژوهش در رشته‌های گوناگون و از جمله در علوم پزشکی، تعداد مؤسسات پژوهشی وابسته به علوم پزشکی، اعتبارات پژوهشی و تعداد پژوهشگران رشد قابل ملاحظه‌ای یافته است. در نتیجه عوامل فوق تعداد پروژه‌های پژوهشی و مقاله‌های علمی منتشر شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی به‌طور منظم در سالیان اخیر افزایش یافته است (۵).

ارزیابی کیفیت مجلات با توجه به تعابیر گوناگون کیفیت از دید افراد مختلف کار دشواری است، با وجود این اهمیت ارزیابی کیفیت مجلات علوم پزشکی روزبه‌روز به علت اینکه در تشخیص ارتقای آکادمیک افراد، کیفیت مقالات ارسال شده برای چاپ، کیفیت کار داوران، تعداد خوانندگان و مشترکین مجله و فرصت تبلیغات در مجله، تأثیر می‌گذارد افزایش می‌یابد. در مجموع می‌توان گفت که حیات مجلات علوم پزشکی وابسته به این موارد است (۶).

در مطالعه‌ای که با هدف بررسی ارتباط کیفیت مجله با کیفیت متدولوژیک مقالات چاپ شده در آن انجام شده،

مشخص گردید مقالاتی که کیفیت متدولوژیک بالاتری دارند به‌طور عمده در مجلات معتبرتر و با impact factor بالاتر که به‌طور عمده خوانندگان زیادی دارند، چاپ می‌شوند (۷).

در بعد بین‌المللی معتبرترین مجلات آن‌هایی هستند که در فهرست بانک‌های اطلاعاتی بین‌المللی معتبر قرار می‌گیرند. impact factor شاخصی است که با استفاده از یک فرمول ریاضی و بر اساس تعداد موارد ارجاع شده مقالات چاپ شده در مجله در دو سال قبل برای هر سال محاسبه می‌شود و به عنوان یک مقیاس مورد قبول در سطح بین‌المللی در مورد کیفیت مجلات علمی پذیرفته شده است (۱۰-۷، ۱). امروزه این شاخص به نحو فزاینده‌ای برای سنجش کیفیت علمی مقالات و ارزیابی محققان و مؤسسات تحقیقاتی نیز به کار گرفته می‌شود (۱۱). به هر حال محدودیت‌های جدی در این زمینه وجود دارد و صرفنظر از کیفیت علمی مقالات چاپ شده در مجله عوامل متعددی ممکن است در میزان ارجاع به مقالات آن مجله مؤثر بوده در نتیجه IF را تحت تأثیر قرار دهد (۵). راه‌اندازی سیستم ارزیابی داخلی یا منطقه‌ای مجلات مشابه impact factor به منظور تشویق محققان برای چاپ مقالات به صورت داخلی یا منطقه‌ای و همزمان با آن افزایش کیفیت مقالات و به تبع آن افزایش کیفیت مجلات، مفید به نظر می‌رسد (۱۲).

توسط افرادی که مقالات آنها رد شده بود تکمیل می‌گردید احتمالاً میزان رضایتمندی تغییر می‌کرد. البته از آنجا که در این مطالعه مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان با مجلات داخلی دیگر که افراد سابقه چاپ مقاله در آنها را داشته‌اند مقایسه شده تا حدودی این مسأله رفع گردیده است.

نتایج مطالعه نشان می‌دهد که اکثر پاسخ‌دهندگان پرسشنامه سابقه چاپ مقالات متعدد را داشته‌اند بنابراین می‌توان چنین برداشت نمود که پاسخ‌های آنها تا حدودی می‌تواند معرف جامعه نویسندگان مقالات علمی باشد.

در ارزیابی بخش‌های مختلف مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان با مجلات داخلی دیگر شامل هیأت تحریریه، روند داوری، سرعت داوری و چاپ مقالات، کیفیت ظاهری و سرویس‌دهی مجله هر چند که میانگین نمره کسب شده مجله کرمان در اکثر حیطه‌ها به جز هیأت تحریریه و روند داوری بیشتر از مجلات داخلی دیگر است اما اختلاف معنی‌دار تنها در بخش سرویس‌دهی مجله مشاهده گردید، که این بخش تقریباً می‌تواند انعکاسی از کار کارکنان دفتر این مجله باشد. این مسأله با توجه به مقایسه درصد موافقت با بخش‌های مختلف مجله در جدول یک نیز تأیید می‌شود. میزان بالای مشارکت اعضای هیأت علمی با رتبه دانشیار در چاپ مقالات در این مجله می‌تواند تا حدودی دلالت بر کیفیت مناسب مجله داشته باشد.

در مطالعه‌ای که بر روی نویسندگان مجلات هفت مجله تخصصی ریه امریکای لاتین در سال ۲۰۰۷ انجام شد، توسعه استفاده از اطلاعات مهم‌ترین انگیزه آنها برای ویرایش مجلات مربوط در آن رشته بوده و انتشار دانش پزشکی و گزارش تجربیات، مهم‌ترین انگیزه نویسندگان برای ارسال مقالات بود و شایع‌ترین علت رد مقالات ارسال شده عدم هماهنگی مقاله با راهنمای نویسندگان مجله گزارش شده بود. توسعه رابطه نویسندگان، ویرایشگران و خوانندگان بهترین استراتژی توسعه کیفیت مقالات است. در مطالعه مذکور پیشنهادات ارائه شده برای توسعه مجلات ریه

در ایران تنها در موارد انگشت‌شماری مجلات علوم پزشکی به ارزیابی درونی خود پرداخته‌اند (۱۳، ۱۴). در جستجوی انجام شده، مطالعات مشابهی که ارزیابی مجله از دید نویسندگان آن انجام شده باشد یافت نشد موارد محدودی نیز که وجود دارد بیشتر به ارزیابی مقالات چاپ شده در آن پرداخته‌اند (۴، ۱۱).

در مطالعه‌ای که با هدف بررسی کیفیت ذکر منابع در مقالات پژوهشی چاپ شده در مجلات ایران که دارای امتیاز پژوهشی بودند انجام گرفت در ۷۶٪ موارد در ذکر منابع اشتباه وجود داشت، که ۴۲٪ موارد، اشتباهات واضح و عمده بودند. هر چند که مسؤلیت اولیه این اشتباهات متوجه نویسندگان مقالات است اما کادر ویراستاری و هیأت تحریریه مجلات نیز به عنوان ویرایشگران مقالات منتشر شده در این امر دخیل می‌باشند (۱۵).

در بررسی نتایج این مطالعه در قسمت ارزیابی مجله کرمان اکثر نویسندگان اعلام کردند "مقاله‌ای که در مجله کرمان چاپ کرده‌اند از کارهای تحقیقاتی خوب آنها بوده" یا اینکه "به طور منظم خواننده مجله بوده‌اند" و "باز هم برای این مجله مقاله ارسال می‌کنند" که این موارد نشان‌دهنده سطح بالای رضایت نویسندگان از مجله کرمان می‌باشد. این مطلب توسط بررسی میزان رضایت نیز تأیید می‌شود. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که همه نویسندگان رضایتی در سطح متوسط و بالای آن و بیش از ۵۰ درصد افراد رضایت در حد بالای متوسط (خوب و عالی) داشته‌اند و هیچ یک از افراد اظهار نارضایتی نکرده‌اند که مقایسه این نتایج با مجلات داخلی دیگر سطح رضایتمندی بالاتری برای مجله کرمان نسبت به سایر مجلات نشان می‌دهد. البته این اختلاف به لحاظ آماری معنی‌دار نمی‌باشد.

از طرفی با توجه به اینکه شرکت‌کنندگان در این مطالعه افرادی بودند که مقالات آنها پذیرش شده یا در مراحل نهایی پذیرش بوده ممکن است میزان رضایت بیشتر از حد واقعی گزارش شده باشد چرا که اگر این پرسشنامه

دانشگاه علوم پزشکی کرمان برنامه‌ریزی و حرکت سریع‌تر برای ارتقای مجله برای ورود به بانک‌های اطلاعاتی معتبر احساس می‌شود.

همچنین امید است که در آینده‌ای نه چندان دور سیستم‌های ارزیابی کیفیت مجلات در ایران، رتبه‌بندی آنها و برخورداری از یک شاخص ارتقا نیز پایه‌گذاری شود تا با ایجاد یک معیار، انگیزه رقابت و ارتقای سیستم‌های نشر موجود بیش از پیش فراهم گردد.

امریکای لاتین حرفه‌ای‌تر کردن اعضا در هیأت تحریریه، تشویق داوران در دقت بیشتر در مرور مقالات و پذیرفتن کامل قواعد بین‌المللی در ویرایش مجلات پزشکی بوده است (۱۶).

در مجموع هر چند که مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان در این ارزیابی از دید نویسندگان مقالات پژوهشی هم‌سطح یا در مواردی بهتر از مجلات داخلی دیگر قرار می‌گیرد، اما با توجه به سابقه طولانی این مجله و وجود اساتید و صاحب‌نظران متعدد در رشته‌های گوناگون در

The Satisfaction rate of Authors from Journal of Kerman University of Medical Sciences in 2005 and 2006

Ashraf Ganjooei N., M.D.¹, Sheibani V., Ph.D.², Mahdavinia J., B.A.³, Gholamhoseinian A., Ph.D.⁴

1. Research Assistant, Neuroscience Research Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran
2. Associate Professor of Physiology, Physiology Department and Neuroscience Research Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran
3. Research Assistant, Vice Chancellor for Research, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran
4. Associate Professor of Biochemistry, School of Medicine, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

* Corresponding author, e-mail: vsheibani2@yahoo.com

(Received 11 Jan. 2008 Accepted 16 August 2008)

Abstract

Introduction: Scholarly activities as well as growth in Science and technology have been well established as the basis for development in every country. In recent years due to more attention to research the number of research projects and published articles in Iranian and International journals has gained a rapid increase. Therefore, the evaluation of Medical journals as sources of publishing the results of research projects is necessary. This study was performed to assess the satisfaction rate of authors from Journal of Kerman University of Medical Sciences and compare it with their satisfaction rate from other Iranian journals.

Methods: In this descriptive-analytic study a three-part questionnaire was designed and distributed among corresponding authors whose manuscripts were accepted or were under consideration by Journal of Kerman University of Medical Sciences. The questionnaire's reliability was confirmed by using alpha-Cronbach and validity was confirmed by getting experts opinions. Data analysis was done by using Wilcoxon and Chi-square tests.

Results: The response rate was 78.2%, and the mean age of the participants was 43.7 (28-62) years and mean number of their published articles was 18.9 ± 2.3 . In regard to satisfaction rate, 14.8% were very satisfied, 40.7% were satisfied and 44.4% were neither satisfied nor dissatisfied. The satisfaction rate of the same authors for other journals was as follows: 14.3% were very satisfied, 35.7% were satisfied, 47.6% were neither satisfied nor dissatisfied and 2.4% were dissatisfied. There was no significant difference in this regard

between Kerman and other journals. There was only a significant difference in regard to journal office performance between Journal of Kerman University of Medical Sciences and other journals.

Conclusion: Although Journal of Kerman University of Medical Sciences is in the same level or better than the other Iranian journals, by considering the great background of this journal it is necessary to schedule for its rapid promotion as well as its inclusion in valid indexing services.

Keywords: Assessment, Journal of Kerman University of Medical Sciences, Author, Satisfaction

Journal of Kerman University of Medical Sciences, 2008; 15(4): 337-346

References

1. Robu I., Marineanu D., Aciu I., Wood-Lamont S. Improving standards in the scientific biomedical community in Romania by using journal ranking to improve journal quality. *Health Info Libr J* 2001; 18(2): 91-8.
2. Aly A.M. Quality of medical journals with special reference to the Eastern Mediterranean Health Journal. *Saudi Medical Journal* 2004; 25(1 suppl): S18-20.
3. Zheng J.W. Try to improve journal quality by improving standards and editing process. *Shanghai Kou Qiang Yi Xue* 2005; 14(2): 97-8.
4. Amir-Aslani F., Mortazavi-Sarmad E. A qualitative and quantitative study on a 10-year process of Desart journal. *Desart J* 2005; 10(2): 423-30 [Persian].
5. Rezaei-Ghaleh N., Siadat F., Azizi F. Quantitative and qualitative assessment of Iranian biomedical Publications in international journals between 1992 and 2002 according to their impact factor. *J Faculty of Med, Shahid Beheshti Univ Med Sci* 2002; 24(4): 5-9 [Persian].
6. Fedorak R.N. Assessment of medical journal quality. *Can J Gastroenterol* 2000; 14(2): 89-90.
7. Lee K.P., Schotland M., Bacchetti P., Bero L.A. Association of journal quality indicators with methodological quality of clinical research articles *JAMA* 2002; 287(21): 2805-8.
8. Bador P and Petit O. Factor impact and indexing in bibliographic databases: comparison of these quality criteria for the assessment of pharmaceutical journals. *J Pharm Belg* 1998; 53(2): discussion 73-80.
9. Frank E. Authors' criteria for selecting journals. *JAMA* 1994; 272(2): 163-4.
10. Thompson D.F. Citation analysis of selected clinical pharmacology journals. *Hosp Pharm* 1991; 26(5): 437-9.
11. Walaie N., Kosarian M., Nasiri E., Moosawi S.F. A qualitative and quantitative study on articles of journal of Mazandaran university of medical sciences from issue 1 to issue 47. *JMUMS* 2006; 16(52): 131-9 [Persian].
12. Khalil A., Aziz T.S., Ayman H. Ibrahim, Towfick Sufian. Improvement of research and biomedical publication. *Saudi Medical Journal* 2004; 25: 1319-22.
13. Barghi-Hamed Gh. A view to past with hope for a better future: history of journal. *Med J Tabriz Univ Med Sci* 2002; 24(4): 5-9 [Persian].
14. Zandian Kh., Pipelzadeh M.H., Abbasi M., Mohammadian M. A Brief history on the publication of the scientific medical journal of Ahwaz Jundishapur University of Medical Sciences 1971-2005. *Sci Med J* 2005; 44: 1-10 [Persian].

15. Azizi F., Raieszadeh F., Zareie Sh., Tarighat-Saber G., Garzan R. A study on the quality of reference citation in articles of Iranian scientific-research journals. *J Faculty of Medicine, Shahid Beheshti Univ Med Sci* 2002; 25(4): 249-55 [Persian].
16. Oyarzun Gomez M., Ramirez Venegas A., Aguero Fernandez A., Martinez J.A., Bermudez Gomez M., Caneva J.O., *et al.* Situational study of seven Latin-American pulmonology journals. *J Bras Pneumol* 2007; 33(3): 358-610.